

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Secunda. Ut redimi possit eodem pietio §. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

factis diligentius, tolli non possit, rem esse alienam, pergat censuista ad suas pensiones exigendas, quia tunc ipsi faver possessio.

20. Sed iterum petes, & Primo quidem. Ad quid obligabitur Censuista, si postquam clare cognovit, Censum impositum fuisse super re aliena, inveniatur, apud se habere ipsam individuum pecuniam, quam pro suis pensionibus habuit, seu exegit tempore bonæ fidei, vel inveniatur esse in illa factus locupletior? nam, si nihil habet, nec factus est in aliquo locupletior, quia v. g. lautius vixit, ad nihil teneri ex regulis generalibus restitutionis tractantibus de Restitutione ex re accepta, vel modicè docti non ignorat. Secundo autem circa ad ipsam Petes. Quid erit obligationis, si hanc pecuniam individuum, vel id, in quo factus est ditior exegit Censuista bona fide ab aliquo tertio, in cujus possessione fortè res invenitur, nec talis possidens particeps fuit doli Vendoris Censu?

21. Ad utramque petitionem Respondeo, ex iisdem principiis universalibus de Restitutione colligi, in utroque hoc casu absolute obligari ejusmodi Censuistam ad restituendum id, quod invenitur habere. Si enim ex contractu nullo illam pecuniam habet, certè alienam rem habet, atque adeo restituendam.

22. Adest tamen differentia inter utrumque casum valde noranda, nam in priore potes tu Censuista tantam pecuniam retinere (si te per culpam decepit Vendor Censu, vendendo tibi rem alienam) quanta sufficit ad damnum tibi factum refarciendum, sive sit ipsum Capitale, sive damnum emergens, sive lucrum cessans, sive quodcumque aliud interesse, taxandum iudicio viri experti. At in posteriori casu (quantum est ex hoc capite) non potes idem prætere, quia nullam culpam commisit tertius: cum enim ipse Censum non fundaverit; pecuniam nullam à te, vel à tuis majoribus per fraudem habuit, quam restituere teneatur.

23. Dixi (quantum est ex hoc capite) nam si propter onus impositi Censu aliquis tertius minus à primo Censu Fundatore, seu Venditore emisit prædium illi Censui subiectum, unde ipse tertius aliquid deberet ipsi Fundatori, potes tu, modo dicto deceptus, sequestrare pro te id, quod dictus tertius ei Fun-

datori debet, juxta Regulas universales, quibus creditor potest sui debitoris credita, ut sibi satisfaciatur, præoccupare.

§. I V.

Secunda conditio Censu in Sicilia.

Vt redimi is possit, & quidem eodem pretio.

1. Olim solebat apponi pactum, ut Censu redimeretur majori pretio, quam fuerit venditum: id Pontifex in hac clausula omninò prohibet. Quare etiam si sustineri posset, illud pactum fuisse ex se licitum (quod tamen puto sustineri non posse) tamen hodie jam ex Pontificis hac prohibitione id amplius licitum non est.

2. Illud quæri posset, An licitè ponatur pactum à Siculis (ut certè poni non raro consuevit) ut, quando Vendor velit redimere, seu extinguere Censum, teneatur totum pretium integrè solvere? & Respondeo, licitè poni. Ratio est, quia id nec prohibetur à Pontifice, nec est contra naturam contractus. Immo juxta ipsius naturam est. Ut nimirum, sicuti venditus est Censu integro soluto pretio, ita eodem integro extinguatur, vel redimatur. Vide, quæ dixi cap. 4. §. 6.

De Redemptione Censu animo faciendi fructus suos.

3. Jam vero explicationem magis distinctam dictæ Redemptionis Censu, hic afferamus, quam Reluitionem à verbo luere (quod ex vocabulario Juris significat liberare) nostrates appellant; per hanc enim à Debitore Censu liberantur; seu, ut etiam loquimur, affiancantur bona Censibus subiecta. Et certè ejusmodi Debitor, qui illud Jus luendi habet, vel est ipse primus Vendor Censu, vel ejus hæres, vel quicumque tertius, ad quem sive pervenerunt prædicta bona, sive ejus interest affiancatio.

4. Respondeo, hoc dictum. Debitor potest redimere Censum: duplicem habere significationem potest. Primò, hanc. Debitor quicumque

eunque, dando integrum pretium, id est capitale, & solutis pensionibus decursis, potest liberare suum prædium, Censumque extinguere. Secundo, hanc Debitor, qui solet esse Tertius, qui bona prædicta possideat, dando dictum integrum pretium, solutisque decursis pensionibus, potest sibi emere prædictum Censum, seu Jus ad fructus dicti prædii, ita ut Debitor hic faciat fructus illos deinceps suos pro casu molestiæ, quam aliquis forte inferet contra possessionem ejusdem prædii. Vides discrimen? In priore significatione extinguitur, cessatque omnino Censum, atque adeo Redemptio est extinctiva Censum: at in posteriori non extinguitur Censum, sed Redemptio est translativa Juris Censum; transfert enim Jus percipiendi consequentes pensiones in ipsum, qui erant antea Debitor, qui que nunc redimit, usus illo Jure pro tempore dicta molestiæ.

His igitur ad explicationem terminorum positus, difficultas est, an Creditor licite possit, & an etiam obligetur revendere cum dicta cessione translativa, quam secundo loco explicuimus, quoties Debitor ille, seu Tertius possessor rei subjugata offert capitale cum decursis? Nam, quod obligetur extinguere Censum, eo modo, quo explicuimus primo loco, res est certa, & disputatione non indiget. Loquamur prius de potestate breviter, tum aliquanto latius de obligatione. De quibus legi possunt Amatus, & alii que.

Amatus.

res. 7. à n.

29. Roder.

de an. red.

l. 2. qu. 16.

Ponte cons.

87. l. 1. Fe-

lician. de

Cens. l. 4.

s. ult. Ma-

strib. de

Cens. q. 5.

Siurba

decis. 87.

6. Quoad posterius, in quo consistit præsens, & quidem gravis difficultas, Dico, obligari Creditorem revendere Censum Debitori, seu hujus Cessionario, idque cum prædicta cessione, seu translatione juris: quod

est dicere, ejusmodi revenditionem translativam juris esse necessariam, nec solum voluntarium. Probatur duobus præsertim argumentis, alterum ducitur ab æquitate, alterum à rigorosa Justitia.

7. Nam primo, celebre axioma in moralibus est, ut illud, quod tibi non nocet, & alteri prodest, faciendum sit. Quod principium habetur ex l. In Creditore ff. de evictionibus, ibi: Cui non æquum videtur, vel hoc saltem consequi, quod sine dispensatione Creditoris factum est? Sed ejusmodi revenditio translativa, ut vid. n. 3. & 4. ex una parte non nocet Creditori, quia semper apponitur, seu apponi intelligitur illa clausula, Dummodo contra ipsum ea cessio non retorquet, & ex alia, prodest Debitori deponenti pretium: ergo ex æquitate facienda est.

8. Dices, si solum ex æquitate est facienda, non obligabitur Creditor ei acquiescere, nisi ex congruitate, id enim solum importat æquitas, ut ea distinguitur à Justitia.

9. Respondeo. Aliqui, ut huic instantiæ satisfaciatur, recurrunt ad illud aliud principium in Jure. Paria sunt compelli, & posse compelli. Quare asserunt, in hoc casu ad esse obligationem, etiam ante mandatum Judicis, quamvis solum consideremus prædictam æquitatem, quia ad obligationem inducendam satis est, quod ex mandato Judicis possit Creditor compelli. Animo non sedet hæc responsio, quia non semper compelli, & posse compelli, paria sunt: ad multa enim post sententiam Judicis aliquis obligatur, ad quæ non obligatur antea, adeoque compelli antea non potest, v. g. non obligatur quis ante sententiam solvere pœnam, restituere rem litigiosam, se possessione spoliare, quando ratio contra ipsum luce clarior non apparet, &c. quæ tamen obligabitur facere post sententiam.

Respondeo igitur, hoc primum argumentum, nisi addatur id, quod mox proferam num. 10. non esse valde efficax ante sententiam Judicis, esse solum efficax post Judicis mandatum, quia sententiæ latæ à Judice secundum æquitatem judicante, est omnino parendum, quia etiam sic justa est. Addeamus ergo id, quod efficaciter intentum nostrum probat.

10. Nam Secundo, ex vi rigorosæ ju-

stitiæ

Acta sic probatur nostra conclusio. Certum & infallibile principium est, *pacta iusta esse servanda*: sed in fundatione Censuum adest pactum, ut Emptor, seu Dominus Censuum obligetur revendere cum prædicta translatione juris; ergo, &c.

11. Minor, in qua hæret vis argumenti, probatur Primò, quia, qui contractum præsertim bonæ fidei inquit cum aliquo, qualis certè est contractus, de quo agimus, Censuum enim, ut notat Delugo, est species venditionis, & emptionis, quæ est contractus bonæ fidei, qui, inquam, contractum bonæ fidei inquit cum aliquo, se implicite obligat ad servanda ea omnia, quæ ex æquitate in eo contractu continentur; sed in contractu creationis Censuum imbibitur æquitas ad translationem illarum jurium, ut vidimus nu. 7. ergo ad illam æquitatem servandam se obligavit Creditor.

12. Eadem Minor probatur Secundo, quia in limine fundationis Censuum juxta formam Bullæ Nicolai V. celebrati, ponitur hæc clausula *Cum potestate redimendi*, &c. Immo, etiam si ea non explicite poneretur, adhuc intelligeretur implicite adjecta, quia in Sicilia semper supponitur fundari Censuum in forma dictæ Bullæ. Subsumo: sed hoc verbum (*redimere*) non significat solum extinctionem Censuum, & solam affrancationem prædii, sed verò etiam novam emptionem rei (quæ hic non est, nisi emptio ipsius Censuum, seu juris ad fructus ex eo prædio percipiendos) ergo cum pactum in ipsa fundatione Censuum positum, & à Pontifice requisitum sit, ut Debitor possit, quandoque voluerit, & sibi utile erit redimere Censuum, sanè creditor revendere debebit nullo dicto, nec sine iniustitia ex non observato pacto, immo, nec sine inobedientia contra Pontificis præscriptum negare id ullo modo poterit.

13. Si Bulla diceret *Cum potestate redimendi prædium*, sensus fortasse posset esse cum potestate liberandi, seu affrancandi prædium. (Sicuti dicimus redimere Servum, & redimere Captivum ab eo, qui eos in potestate habet, id est liberare servum, seu ejus servitutem extinguere) & tunc saltem clare, non appareret, nisi pactum merè illum Censuum extinguendi. At cum Bulla dicat *Cum potestate redimendi Censualia* (sic appellat Pon-

tifex præfco illo more Censuum) non potest esse sensus, nisi quem nos contendimus, id est cum potestate emendi ipsum Censuum per translationem juris in se. Pater, quia non potest intelligi, quòd quis emat Censuum, & non consequenter, immo, & non eo ipso emat, seu recipiat Jus ad percipiendos fructus prædicti Censuum, adeoque cum translatione juris in se. Profectò hujusmodi est sensus in similibus locutionibus; cùm enim dicimus, *redimere domum*, sensus est, domum ab alio occupatam iterum, pretio dato recipere, & Jus in ipsam reassumere; Et cum dicimus *redimere hereditatem*, sensus est, venditam hereditatem iterum recipere, iterumque Jus in ipsam assumere: quæ sunt, vel parum literatis cognita apud Calepinum V. Redimo.

Dixi (cùm Bulla dicat, &c.) ejus enim verba hæc signatè sunt:

Concedimus Siculis. hujusmodi Censualia constitui super rebus, & proprietatibus, ac facultatibus eorundem, instrumento gratia pro consimili pretio illa redimendi.

Vides To (illa redimendi) posse referri ad Censualia, ut ego contendo, dixit enim (illa) non (illas) & posse uterunque referri ad res, & proprietates, id est sub genere neutro, ad bona, & prædia, ut contendere adversarius (licet præter ordinatum loquendi modum) posset. Sed tamen ego assero, meam interpretationem esse præferendam. Ratio est, tum quia dicit (illa) ut jam notasti, non (illas) tum, quia cum hoc pactum à Pontifice requiratur in favorem ipsius Venditoris Censuum, ut in superioribus vidimus, illud interpretari oportet quantum magis illi favet, maxime in re, à qua in nihilo noceri Emptorem, qui nunc est revenditor, diximus num. 4.

14. Atque hinc collige minus rectè loquitur de ann. qui illos, qui cum Roderico *b* (quamvis reddidit. l. 2. nobiscum is sentiat) in reliquis; negant tam in Creatione prima Censuum adesse hoc c. Carleval. pactum minus inquam, rectè loqui, nam il. T. 2. de li, nec considerarunt implicitum pactum Indic. li. 1. servandæ æquitatis, quod diximus num. 9. T. 3. disp. nec advertunt illud, *Cum potestate illa redimendi*, rationabilius referri ad Censualia, ut d. Arias de modo dictum est.

15. Confirmatur Primò, ex praxi, quam 7. Resol. testantur Joseph Carleval. c. & Arias d. det. 22.

Mesa adesse in Sicilia, & Neapoli, qua Debitor credit, vel donat Jus suum luendi Censum, & Cessionarius, vel Donatarius, deposito pretio, cogit Dominum Censum ad revenditionem animo faciendi fructus suos, in quo casu hic acquirit Censum cum eadem anterioritate, qua primus Creditor fidebatur. Si ergo Cessionarius, seu Donatarius primi Debitoris potest cogere ad prædicta primum Creditorem Censum, cur idem non poterit ipse Debitor, qui Censum vendidit, vel ejus hæredes, si eorum interfit?

16. Confirmatur Secundo, quia clausulam hanc potestatis redimendi positam in contractu erectionis Censum, Ita debere explicari de stylo Notariorum, ut importes obligationem in revendente, ad cedenda Jura Censum, quando ea postulat is, qui reluit, testati sunt in quodam casu occurrenti, aliqui Notarii non ignobiles à quodam Patre Nostræ Societatis, qui id mihi retulit de hac re consulti.

Tancr. in q. moral.

T. 1. tr. 2.

q. 109.

b. Bordon.

T. 1. ref. 27

de alienat.

rerū Eccl.

n. 6. id

probans ex

l. Alien. ff.

Famil. Er-

cisc. & T. P.

3. contr.

26. n. 10.

allegans a-

liis leg.

Rotā Rō.

Surdum,

alioq. & ergo, &c.

plur. item

quens re-

tr. 8.

1. Glossa

14. n. 11.

que.

Et plur.

deniq. A-

rias de

Mesa l. 3.

q. 26. nu. 1.

DUBIUM INCIDENS.

An Ecclesia obligetur revendere Censum cum prædicta cessione translativa Jurium.

13. Nec obligari Ecclesiam, nec sine Pontificis facultate posse validè, quia illegitimè alienaret bona Ecclesiastica contendit *T. P. Tancr. &*

Nihilominus assero, & validè posse, & obligari. Ratio est duplex. Primo, quia Ecclesia non facit contra prohibitionem non alienandi bona, quando alienat ex necessitate, & non ex voluntate, sed in casu, de quo agimus, alienat ex necessitate, & non, &c.

Major patet, quia quoties in Jure prohibetur alienatio, non venit necessaria, sed tantum voluntaria; & merito, quia Pontifices noluerunt per prohibitionem præjudicare Juri aliorum, nam propterea, ita passim firmannt Doctores, Bordonius, & alii.

18. Minor autem probatur evidentè ex dictis à num. 8. ubi ostendimus, ejusmodi revenditionem translativam Juris esse necessariam ex æquitate, & ex Justitia juxta requisita à Summo Pontifice: ut etiam hinc possi-

mus contendere pro dicta revenditione adesse jam Pontificis concessionem. Lege Bonacin. & qui inde in simili existimat, Retrovenditionem non esse alienationem veteram Ecclesiasticis, quando pactum retrovendendi positum est in prima venditione, quia tunc retrovenditio non est novus contractus alienationis, sed est impletio contractus prioris. Certè similis est, ne dicā idē, casus noster.

19. Secunda ratio nostræ assertionis ducitur ex eo, quod Ecclesia obligatur acceptare pretium sibi oblatum, unde extinguatur Censum, id quod omnes sine controversia fatemur. Jam hinc sequitur, quod, si ipsa cedat prædicta Jura, nihil graveur, nihil de suo amittat, nihil damni patiatur. Jam enim ipsa, extincto censu, quem tamen extinguere obligatur, nihil amplius habet quod amittat, seu in quo graveur. Si ergo in nihilo graveur, sequitur rursus, ut non prohibeatur ea Jura cedere: Probatur hæc sequela, quia ab illa alienatione prohibetur Ecclesia abstinere, quæ ipsam gravat, ut habet Bordenus, & qui eodem Jure, si enim ipsam non gravat, frustra nea esset prohibitio, & imprudenter, immò invidenter Pontifex se gereret, si vellet, ut alteri denegaretur, quod sine Ecclesiæ gravamine concedi posset.

20. Confirmatur Primò, nostra assertio, quia ex præhabita consideratione hæc nostra Jurium cessio non est vocanda, nec censenda alienatio, nisi valde æquivoce, & improprie: nam alienatio in re nostra est distractio aliquid boni ab Ecclesia; sed hæc nostra Jurium cessio nihil boni distrahit, seu tollit ab Ecclesia, ut dictum est, ergo, &c.

21. Confirmatur Secundò, ex eodem Bordonio, & qui cum illud (redimere potest) positum in contractibus Censuum intelligat non de extinctione dumtaxat, sed de venditione cum translatione Juris, ita pro nobis docet: *nu. 5. Censum, inquit, habet hoc speciale, quod redimi potest, non obstante quavis longissima, & immemorabili temporis prescriptione: & qui habet Jus illud exigendi, licet sit Ecclesia, tenetur illud vendere sine aliqua Juris solemnitate requisita in Alienatione rerum Ecclesiasticarum.* Hæc ille. Notas? Vendere, dixit, non extinguere. Notas iterum? Vendere Jus exigendi, dixit, quæ profectò clara est assertio nostra.

22. Et vide inconsequentiam contrariæ opinionis; ea enim concedit, posse ad prædictam

dictam Juris cessionem compelli Laicum, at negat posse cogi Ecclesiam. Manifesta inconsequentia. Si enim ideo Laicus cogitur, quia sive ex æquitate, sive ex Justitia obligatur, certe ex eadem æquitate, & Justitia obligabitur Ecclesia: Nam, & Ecclesia pari modo subditur legibus æquitatis, & Justitiæ, ac subditur Laicus, sicuti pari modo est Dominus Censuum cum iisdem gravaminibus, & pactis, cui quibus est Laicus. Et sanè mirum esset, quod Jus exigendi Censum à prædio v. g. Luciano donatum, vel venditum Laico Petro, obliget (postulante debitore) Petrum ad revendendum eum cessione translativa Jurium, ut hæc sententia, quam impugnamus, concedit; at idem Jus exigendi eundem Censum ab eodem Luciano prædio donatum, vel venditum Ecclesiæ, nequaquam ipsam obliget, eodem debitore postulante. Unde, quælo te, naturam mutavit ejusmodi Censuum, quandoquidem, ut supponimus, cum iisdem oneribus, & pactis ad Ecclesiam pervenit.

Supereft, jam rationes Adversariorum solvere, quas facile quis ex dictis infringere, & quidem evidenter potest.

23. Obijciunt enim Primò, sic Jus, quod Ecclesia habet exigendi Censuum, seu redditus ab hoc prædio, est bonum stabile; ergo, si illud transfertur in debitorem Censuum, alienat bonum stabile contra prohibitionem.

24. Confirmatur Primò, quia hæc prohibitio cum sit favorabilis Ecclesiæ, comprehendit quancunque cessionem Jurium in extraneum; ergo, &c.

25. Confirmatur Secundò, quia sic adderetur novum onus Ecclesiæ, nam initio foundationis Censuum solum fuit appositum pactum, ut extingueretur Censuum, non verò ut in debitorem transferretur.

26. Respondeo, nego consequentiam objectionis: ut patet ex dictis, nihil enim alienat, quod bonum suum sit.

27. Ad confirmationem primam distinguo Antecedens: comprehendit quancunque cessionem Jurium in quemcunque extraneum, cum quo nullum præcessit pactum, concedo Antecedens. Comprehendit quancunque cessionem in extraneum, cum quo (seu cum cujus Majoribus, vel similibus) præcessit pactum transferendi, no-

go Antecedens. Unde, & nego consequentiam.

28. Ad confirmationem secundam, nego induci novum onus, jam enim centies dictum est, hoc onus fuisse, sive implicite, sive explicitè positum initio contractus, immo jam etiam dictum est, non esse onus, facere id, quod tibi non nocet, & alii prodest.

29. Instas. At saltem erit onus Ecclesiæ, quod Debitores Censuum scientes Ecclesiam posse cogi ad revendendum in translatione dicta Jurium, facilius quarent se redimere: id, quod sæpissimè cederet in damnum Ecclesiæ, quæ, nec æqualem, nec promptum invenire posset Censuum, quem emerit cum pretio sibi reddito.

30. Respondeo, esto hoc sit aliquod onus, tamen, quia est appositum in erectione ejusdem Censuum, ideo cum patientia tolerandum. Dixi (esto) quia re vera, tam modicum, & tam remotum hoc gravamen est, ut non venire debeat in considerationem, maximè in re nostra; neque enim Ecclesiæ per prohibitionem Alienationis rerum Ecclesiasticarum vetatur, ne sit mera, & remota occasio, & ne se ostendat facilem ad revendendum, sed solumne revendat, quando res prohibita est revendi, & quando ipsi est voluntarium, revenditionem denegare.

31. Obijciunt Secundò. Doctores passim docent, si prædium vendatur pupillo cum pacto, de hypotheca, non posse fieri hypothecam sine Decreto Judicis, quia statim, atque fuit prædium in dominio pupilli, coepit esse sub lege prohibente, ne pupillus sine auctoritate Judicis hypothecam, id est alienationem faceret. Ergo pari, immo majori ratione, in casu nostro etiam, si pactum præcesserit, non poterit Ecclesiæ hoc pactum exequi sine licentia Pontificis.

32. Respondeo, claras esse disparitates, Primò, In pupillo nocitura supponitur, seu melius timetur erectio hypothecæ: at in casu nostro nihil nocet, Ecclesiæ translatio Juris, de qua loquimur, ut toties probatum est, Secundò, pactum pupilli cum vendente prædium, est initum inter ipsos privatos, estque speciale inter has personas contrahentes: at in casu nostro est pactum universaliter requisitum à Summo Pontifice

pro

pro omnibus contrahentibus, & ut lex publica ab eodem lata, quare sine restrictione servanda. Tertio. Ratio, cur requiratur à Pupillo Decretum Judicis in erectione dictæ hypothecæ, est parva ætas pupilli, qui non judicatur adhuc aptus ex se solo ad contrahendum, & ad discernendas condiciones contractuum. Id, quod nihil est in casu nostro.

33. Objiciunt denique Tertio, auctoritatem cujusdam docti Causidici, & cujusdam viri fide digni, asserentium Tribunalia in nostro Regno decidisse, Ecclesiam hac in re, nec debere, nec posse compelli.

34. Respondeo, Tunc id ira fortasse fuisse decifum, quia probabilis vila fuit illa opinio. Sed hodie, quando rationes jam sunt diligenter expensæ, certè in favorem nostræ, hoc est vera sententiæ erit pronunciandum.

§. V.

Tertia conditio Censuum in Sicilia, ut pensio non excedat decimam pretii.

Tertia conditio est, ut non constituatur Censuum, nisi ad rationem unius pro decem, seu ad rationem decem pro centenariis: id, quod iussit Pontifex, ne, si amplius Censuarii dare deberent, facile in paupertatem dilaberentur.

Quoniam verò Carolus V. in Germania, & Philippus II. in Sicilia, & Clemens VIII. pro statu Ecclesiastico auxerunt pretium Censuum, modo, quo supra dictum est, ideo statim oritur difficultas, an, si Siculus, cui jam concessit Nicolaus emere Censuum ad rationem decem pro centum, & cui Philippus negavit, ut sic emeret, cum solum velit ad rationem quinque pro centum, an, inquam, possit Siculus in conscientia (nam in foro externo Rex, seu illius Judex ipsum sine dubio condemnaret) licite, & valide emere ad rationem pluris, quam quinque pro centum, puta ad rationem sex, septem, decem, &c. De hoc supra bis dictum est; id tamen iterum hic, quasi in proprio loco est discutiendum.

*in Locis
mox citandis.*

*b Supr. c.
4. §. 3. n. 3.
c. c. 6.
§. 3. n. 8.*

2. Et quidem primo aspectu, posse videretur, quia non potuit Princeps restringere id, quod Summus Pontifex concessit.

Nihilominus Respondeo, non posse. Ratio est, quia Nicolaus V. solum permittens declaravit (ut ex ejus verbis nuper & positius apparet) non fuisse tunc illicitum emere Censuum in Sicilia ad rationem decem pro centenariis. Cæterum non ademit à Rege auctoritatem, & providentiam, quam habere debet decernendi pretia rerum, & consequenter pretia Censuum: id, quod iussit fecisse in Sicilia, propter multa pacta, quæ hic ponuntur in creatione Censuum, notavi superius loc. cit.

3. Et certè inter alia onera superius tacta, nonne magnum onus est facultas Emptoris sibi adjudicandi prædium ad Discursum, quando pensio à Venditore non solvitur de qua re plurius mox dicitur paragrafo 7.

Adde aliam rationem ex generali doctrina, qua scimus pretia rerum crescere ex copia Eminentium; Cum igitur multi, penè sine numero, sint, qui emunt ejusmodi Censuum in forma Bullæ Nicolai, mirum non esse debet, eos majori nunc pretio esse dignos. Quare Rex, ad quem pertinet decernere rerum pretia, rectè judicare, & jubere potuit, nunc, in tanta Emptorum copia, (quod tunc forte non judicavit) additis oneribus prædictis, ejusmodi justum pretium esse debere ad rationem quinque pro centum. Quod autem etiam in vendendis Casibus valeat, ad majus, vel minus pretium constituendum, Emptorum parvus, vel magnus numerus, docet Delugo, d & fatentur omnes.

4. Quando autem num. 3. asserui non posse, intelligo, nec licite, nec valide. Non licite, quia pretia rerum, quando sunt à Principe taxata, obligant, ut illa indivisibiliter serventur, quemadmodum alibi dictum est. Non valide, quia Rex Philippus nullos reddit contractus in posterum creandos, si superent prædictam taxam, cujus verba imitantia Contractum majori pretio factum, hæc sunt:

Ordinamo, e commendamo, che di qua Reg. Siciliana non si possa in detto Regno Tit. 46. di Sicilia imponere, costituere, ne Progr. di fondare di novo rendita nessuna di Sog. giugationi, o Censi redimibili, ne ricattare a meno prezzo di vintimila il Balla, migliaro, che è il beneficio di curaque per cento, e che li contratti di rendita

*489.
m. 1.
m.*

d Delugo

200.

e In 2. T.

Prograt.

*b Supr.
4. §. 4.
loc. cit.
c. 6. §.
anno.*

